

نوراك يوردى

ناشرى : نوراك يوردى

مدىرى : آق جورە اوغلى يوسف

اداره مىدىرى : توفىق نورالدين

يىل ۱۳۳۰ ۶ ۱۵ مائىس ۱۳۳۰ يىل ۳ جلد ۶ ۶۶

اجتماعیات

ملت و وطن

بوکون انسانک طبیعتیه قارشى آلدیغى وضعیت غایت و افخدر :
 طبیعی حادثه لری ترصد و تجربه اصوللریله تدقیق ایدهرک طبیعتک قانونلری
 کشف ایتک ! حال بوکه بر قاج عصر مقدم حال بویه دکلدی . طبیعیاتجیلر
 شائیتی Réalité ترصد و تجربه آلتنه آماغه لزوم کورمیورلردی؛ اشیائی آکلامق
 اینچون عقلی مبدألری بیلمک واستدلال طریقیه بونلرک منطقی نتیجه لری
 چیقارمق کافی ایدی . منلا ، طوبراق ، صو ، هوا ، آتش دیزیلن دورت
 عنصرک تشکلی شو صورتله ایضاح ایدیورلردی؛ برودتله ییوستک برلشمه سندن
 طوبراق ، برودتله رطوبتک برلشمه سندن صو ، سخونتله رطوبتک برلشمه سندن
 هوا ، سخونتله ییوستک برلشمه سندن آتش حصوله کلشدی .

دیمک که طبیعتک بودرت مبدأی - سخونت ، برودت ، ییوست ، رطوبت -
 آله اولونجه طبیعیات علمنی استدلال ایله تأسیس ایتک غایت قولایدی؛ مع مافیه
 بو حرکات یالکیز نظریاته منحصر دکلدی؛ هیچ اولمازسه اختیاری empirique
 بر تجربه مستند اولسی لازم کان عملیاتده عینی اصول تطبیق اولونیوردی؛
 خسته لقلر مزاجده یارطوبتک ، یایبوستک ، یاخود برودت و سخونتک غلبه سندن
 حصوله کلیور ، قوللانیلان علاجلرکده آنجیق بو خاصه لرندن استفاده ایدمک
 ایسته نیلیوردی . مثلاً بر خسته لق مزاجک برودت و ییوستدن حصوله کلشمه
 ویریه جک علاج طبعاً حار و یابس اولمالیدی .

بوکون طبیعیات ساحه سنده آرتق بر (مفهوم اصولی) یر بوله میور . مملکت مزده
 مادی و طبیعی علملرله اشتغال ایدنلر یالکیز ترصد و تجربه اهمیت ویریورلر،
 مفهوم لری شائیتدن چیقارمغه چالیورلر .

حال بوکه اجتماعیات ساحه سنده کی دوشونجه لر من تمامیه اسکی اصوله تابعدر .

یعنی اجتماعیاته دأثر یازی یازانلریز مفهوملری شأیتدن دکل، شأیتی مفهوملردن
چیقارمغه اوغراشیورلر .

بوکون مطبوعاتمزدده اجتماعی مناقشه لره زمین اولان اوج مفهوم وار :
تورکچیلک ، اسلامچیلک ، عثمانلیچیلک .

بو مفهوملر اجتماعی موجودیتلرک تمثاللری حالته کیرمدکجه ، قیمتلری
اجتماعی شأیتدن آلدقجه هیچ بر معنایی حائز اوله مازلر . سنه لرجه بو کله لر
اوزرینه محاله ایدیلسین ، مثبت و ولود هیچ بر نتیجه چیقماز .

اجتماعی شأیته باقارسق کورورزکه بر اسلام امتی ، بر عثمانلی دولتی ،
بر تورک ملتی ، بر عرب ملتی وار . بو حکملرک شأیته مطابق اولسی ایچون طبعییدرکه
(امت) کله سنک بر دینله متدین اولان فردلرک مجموعنه ، (دولت) کله سنک
بر حکومتک اداره سی آلتنده بولونان فردلرک مجموعنه ، (ملت) کله سنک بر
لسانله تکلم ایدن فردلرک مجموعنه اصطلاح اوله رق استعمال ایدلمسی لازمدر .
بو کله لرک بو معنایله اصطلاح اوله رق قوللایلمه سی قبول ایدتلر ایچون
یوقاریده کی حکم دوغرو ، یعنی شأیته مطابقدر .

او حالده بو حکمی قبول ایتمه یلر معنائک شأیته مطابق اولمادیغندن دولای
دکل ، بو اوج کله سنک شو معنایله اصطلاح اتخاذا ایدلمه سی موافق بولمادیقلرندن
دولای استسکاف ایدیورلر .

بر طرفدن اسلامچیلر دییورلرکه (ملت) کله سی سزک (امت) تعیرینه
تخصیص ایتدیکنکیز معنایه دلالت ایدر . حتی بو کله عربجه ده (مذهب
secte) معنایله در . بو اعتراضه قارش دینله بیلرکه لسانک اکملتی هر کله سنک
تک بر معنایی و هر معنائک تک بر کله سی و خصوصیه هر معنایی افاده ایده جک
کله لرک بولونمه سیله قائمدر . بونی سز یا باماسه کزده لسان کنندی کندینه یاپار .
ایشته بونک ایچونددرکه بر دینله متدین اولان انسانلرک مجموعنه (امت) ،
بر لسانله تکلم اولان انسانلرک مجموعنه (ملت) دینلرک باشلامشدر . مادامکه
اکثریت بو کله لری بو معنایله استعمال ایدیور . سزده بونی قبول ایدیکنز .
اصطلاح مسئله سنده مشکلات چیقارمق دوغرو بر حرکت دکلدر .

ديگر طرفدن عثمانليجيلىر ديسورلر كه دولت كله سيله ملت كله سى مترادفدر.
بر دولتلك تبعه سنك مجموعى بر ملتدر. اجتماعى شائيتة اهميت ويرمه يهرك يالكىز
بو مفهوملىر آره سنده كى مناسباته باقارسق بو كله دوغرو اولمق لازم كلىر.

واقعا بر دولتلك عموم تبعه سنك عيى لسانله متكلم اولمەسى ، يا خود عيى
لسانله متكلم اولانلر كه مستقل بر دولت تشكيل ايتمه سى طبعه دهها موافق، آرزويه
دهاملا ييدر. فقط دولتلكر شائيتة، نفس الامرده بويله ميدرلر؟ شبهه سنر كه دكلدرلر.
او حالده، اولانى كورمه يهرك اولمەسى لازم كلن شيشى وار ظن ايتمك ناصل
جائز اولور؟

توركيلىر بو ايكي زمردنك مدعالرپنى تنقيد ايتدكلن صوكر ا شو ايكي
نتيجه نى جيقار ييور :

() امت باشقه شى، ملت باشقه شيدر.

() دولت باشقه شى، ملت باشقه شيدر.

بو نتيجه لره اعتراض اولنه بيلير ، فقط يالكىز اجتماعى شائيتة مطابق
اولوب اولماديغنى آراق نقطه نظرندن ! يوقسه « بويله اولمالييدي ؟ »
ديهرك دكل !

بر مفهوملىرى شائيتة اويدوره بيليرز؟ فقط شائيتى كندى مفهوملىر مزه
اويدوره مايز !

مع مافيه (امت ، دولت ، ملت) مفهوملىرىنك خارجده كى شائيتلىرى
برى برندن بوس بوتون آبرى ده دكلدر. امثله ملت آره سنده كى مناسبيت (عموم)
ايله (خصوص) آره سنده كى مناسبيت كييدر. امت بردينله متدين اولان ملتلكر
عمومى جامع بر (بين المليات) تشكيل ايدر. بوندن باشقاملى تشكيل ايدن فردلر
بوكون ماتلك لسانيله متكلم اولانلر دكلدر. يارين بولسانله قوتوشه حق اولانلر در.
مثلا بوكون پوماقلىر بولغارجه ، كريدده كى مسلمانلر روجه قونوشدقلىرى
حاله يارين مسلمانلر كى تاثيريله توركجه نى اوكرنه جكلر و بوكونكى لسانلر ينى
ترك ايدجكلر در. او حالده بر ملتلك فردلىرى يالكىز لسانلر يله دكل ، دينلر يله ده
تعين ايد ييور .

(دولت) له (ملت) آره سنده ده بر درجه يه قدر عموم خصوص مناسبتي

موجوددر . مثلاً عثمانلى دولتى بر اسلام دولتيدير ، يعنى مسلمان ملتله استاد ايدن بر دولتيدير . عثمانليغه كيتيله برابر عرفان و مدنيتيله استادگاه تشكيل ايدن تورك و عرب ملتليدير . او حالده عثمانلى دولته (تورك - عرب) دولتيدير دينيله بيلير .

شوراسى ده اونوتولمامليدركه تورك و عرب ملتلى يالكىز عثمانلى مملكتسده كى توركاره و عربلره منحصر دكلدر . حال اسارتده بولونان لسانداشلىرى ده بو ملتله داخلدر .

شيمدى ده (وطن) مفهومه كالم . وطن ، اوغرىنه حياتلر فدا اولونان مقدس بر اولكه ديمكدر . ناصىل اوليورده بوتون ديكر اولكلر غير مقدس ايكن (وطن) دينيلن اولكه مقدس طانيليور و بونى مقدس طانيانلر حياتلرى ، عالمه لىرى ، اك زياته سسودكلرى شيلرى بو اولكهك اوغرىنه فدا ايدىيورلر ؟ هيچ شهبه سز بو اولكه مادي طبيعتى اعتباريله بو قيعتى حازر دكلدر . مطلقاً بو قدسيتى مقدس بر موجوديتدن آليور . بو مقدس موجوديت نه اوله بيلير ؟ دولتى ؟ يوقايرده كوردك كه (دولت) ده كندى كندينه قائم بر قدرت دكلدر ، بوده قوتى (ملت) ايله (امت) دن آليور : شرف المكان بالمكين او حالده مقدس موجوديت اوله رق يالكىز بو ايكي شى وار : ملت ايله امت .

مقدس شائيتلر ايكي اولونجى بونك تمثالى ، ياخود قرارگاهى اولان وطن ده ايكي اولمق لازم كلىر : امتك وطنى ، ملتك وطنى .

فى الحقيقه بر اسلام وطنى واردركه بوتون مسلمان ملتلك سوكيلى يورديدر . ديكرى مى وطندر كه توركار كنديلرينككه (توران) نامى و يرييورلر . ثمالى اولكهسى اسلام وطنك مستقل قالان بر جزيردر . بوندن بر قسمى تورك رتوديدير كه عين زمانده تورانك بر پارچه سيدر ، ديكر قسمى ده عرب يورديدر كه بونوك عرب وطنك بر پارچه سيدر .

توركارك تورك يوردينى و ياخود تورانى خصوصى بر عشقيله بنمسه ملى نه كوچوك اسلام وطنى (عثمانلى اولكهسى) ، نه ده بويوك اسلام وطنى اونوته لرىنى اقتضا ايتمز .

چونكه ملت مفكوره سى ، دولت مفكوره سى ، بين المليات مفكوره سى باشقه باشقه شيلردر و هر اوچى ده مقدسدر .